

Ecologisch onderzoek Ommen Oost

*Inventarisatie en beoordeling in het kader van
natuurwetgeving en -beleid*

- eindconcept -

ecogroen advies

in opdracht van
Gemeente Ommen

Colofon

Titel Ecologisch onderzoek Ommen Oost

Subtitel Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode 13-085

Status eindconcept

Datum 18 april 2014

Auteur(s) Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz & drs. A. (Anton) Alberts

Eindredactie Ing. M. (Mike) Wallink & drs. I. (Iwan) Veeman

Bijdragen Drs. L (Lara) Haxe (RHDHV): berekeningen OPS Pro en Pluim Snelweg

Opdrachtgever Gemeente Ommen

ecogroen advies

is een onafhankelijk

advies- en ingenieursbureau

gespecialiseerd in

ecologisch onderzoek & natuurontwikkeling

Emmastraat 16, 8011 AG Zwolle

038 423 64 64

www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2014)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status:

Lindenholz J.G. & A. Alberts (2014). Ecologisch onderzoek Ommen Oost. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 13-085. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Inhoud

1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek	2
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	2
1.3 Algemene opzet.....	3
2 Flora- en faunawet	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
2.2 Resultaten	7
2.3 Vervolgstappen.....	13
3 Natuurbeschermingswet	16
3.1 Inleiding	16
3.2 Effectinventarisatie en -beoordeling	17
3.3 Conclusie	23
4 Geraadpleegde bronnen.....	24

Bijlagen

- 1 - Samenvatting natuurwetgeving
- 2 - Tapelocaties Steenuilonderzoek
- 3 - Verspreidingskaart flora
- 4 - Verspreidingskaart vleermuizen
- 5 - Verspreidingskaart Das
- 6 - Verspreidingskaart broedvogels
- 7 - Verspreidingskaart vissen
- 8 - Natura 2000-begrenzing
- 9 - Habitattypenkaart
- 10 - Uitgangspunten en resultaten stikstofdepositieonderzoek

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOELSTELLING VAN DIT ONDERZOEK

In opdracht van gemeente Ommen heeft EcoGroen Advies BV een actualiserend en aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd ten behoeve van de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk aan de oostzijde van Ommen.

Het uitgevoerde ecologisch onderzoek bestaat uit drie onderdelen:

- Onderzoek naar in de Flora- en faunawet (Ff-wet) zwaar beschermde soorten;
- Onderzoek in het kader van gebiedsgericht natuurbescherming: opstellen van een Voortoets (Natuurbeschermingswet);
- Een onderzoek naar de functie en waarde van de ecologische as (incl. Galgengraven) als verbinding tussen het Ommerbos en het Vechtdal.

Voorliggende rapportage gaat overigens alleen in op de eerste twee onderdelen. Voor het derde onderdeel (ecologische as) is een aparte notitie opgesteld (Peterman 2013).

Doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de wettelijk beschermde natuurwaarden (flora en fauna) en beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden) en het in beeld brengen van de effecten van de werkzaamheden van het project op de beschermde flora en fauna en beschermde natuurgebieden. Indien van toepassing wordt daarbij een aanzet gegeven voor te nemen mitigerende en/of compenserende maatregelen.

Ecologische Hoofdstructuur

Uit de toelichting bij de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel blijkt dat het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geen schaduwwerking op naastliggende gronden meer kent. Voor deze gronden geldt geen beperkende bepaling vanwege de ligging naast EHS (Provincie Overijssel 2013). Omdat de voorgenomen ontwikkeling buiten de EHS gepland zijn, maakt een toetsing aan het EHS-beleid van Overijssel geen onderdeel uit van voorliggend onderzoek.

Een toelichting op de genoemde wetgeving en het EHS-beleid in Overijssel is gegeven in bijlage 1.

1.2 HUIDIGE SITUATIE EN VOorgenomen ONTWIKKELINGEN

Gemeente Ommen is voornemens om ten oosten van het (huidige) stedelijke gebied van Ommen een nieuwe woonwijk te realiseren (zie ook figuur 1 op pagina 4):

- Ommen Oost - 'Boerenerven': maximaal 35 woningen;
- Ommen Oost - 'Fase 1': 350 woningen;
- 'Landgoederen': circa 3 landgoederen met 2 à 3 woningen.

Het gehele plangebied is gelegen ten oosten van Ommen en wordt grotendeels begrensd door de Harderbergerweg, Arriërveldsweg, Hessenweg Oost, Grensweg en watergang Galgengraven. Het

gebied heeft een halfopen karakter bestaande uit agrarische percelen, bebouwing, watergangen, poelen, greppels, houtwallen en -singels en bosschages.

Op het moment van schrijven is alleen van 'Boerenerven' een concept inrichtingsschets beschikbaar. Voor het gehele gebied is het uitgangspunt om bij de inrichting zoveel mogelijk bestaande erven en natuurlijke elementen (houtsingels en watergangen) in te passen. Wel is reeds bekend dat op de volgende adressen sloop plaatsvindt: Hessenweg-Oost 1, Otmansweg 1 en Otmansweg 1a. Op laatst genoemd perceel wordt de woning zelf niet gesloopt.

Fasering

Voor de realisatie van de nieuwe woonwijk is de volgende fasering beoogd:

- 'Boerenerven; start in 2014 en ontwikkelt zich met 3 tot 5 woningen per jaar;
- 'Ommen Oost fase 1' wordt in 2014 opgestart en ontwikkelt zich met 35 woningen/jaar;
- Plansituatie (alles gerealiseerd): 2024.

1.3 ALGEMENE OPZET

Het voorliggende aanvullend en actualiserend onderzoek is gebaseerd op diverse veldbezoeken, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Per onderdeel worden de gehanteerde onderzoeksmethodiek en de resultaten beschreven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het Flora- en faunawet onderzoek en in hoofdstuk 3 wordt de uitwerking van de Natuurbeschermingswet in het gebied beschreven. In de beschrijving van de resultaten van het Flora- en faunawet onderdeel is onderscheid gemaakt in onderzoek dat in het hele plangebied is uitgevoerd en onderzoek dat op specifieke locaties is uitgevoerd (bijvoorbeeld onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is alleen uitgevoerd op erven waar sloopwerkzaamheden plaatsvinden).

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied en de drie deelgebieden. Bron kaartondergrond: Bing Maps.

2 Flora- en faunawet

2.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

In het verleden zijn in het plangebied diverse ecologische onderzoeken uitgevoerd (De Vries & Van der Sluis 2005, Lindenholtz 2009a, Lindenholtz 2009b en Leenen–Rijnierse 2011). Om na te gaan of zich (andere) beschermde soorten in het gebied gevestigd hebben dan wel verdwenen zijn, heeft actualiserend veldonderzoek plaatsgevonden in het gehele plangebied, zodat de onderzoeksgegevens weer ‘up to date’ zijn. De nadruk heeft hierbij gelegen op de zwaar beschermde soorten van de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3).

Daarnaast is naar een aantal soort(groep)en soortgericht onderzoek uitgevoerd in delen van het plangebied. Van deze soort(groep)en is tijdens de in het verleden uitgevoerde ecologische onderzoeken reeds vastgesteld dat ze (mogelijk) voorkomen in het plangebied. Het betreft de volgende soort(groep)en:

- Jaarrond beschermde vogelnesten: met name Kerkuil, Steenuil, Havik, Huismus;
- Zoogdieren: met name vleermuizen, Steenmarter en Das;
- Vissen: met name Kleine modderkruiper;
- Amfibieën: met name Poelkikker en Knoflookpad.

De gebruikte methoden en criteria voor het in het veld vaststellen van de soorten zijn gebaseerd op soortenstandaarden (zie ook kader 2.1) van Dienst Regelingen en de gangbare standaarden die door de PGO's (RAVON, Zoogdierverseniging, SOVON) en het Netwerk Groene bureaus (NGB) geadviseerd worden. Een gedetailleerde werkwijze inclusief de velddata is onderstaand beschreven.

Kader 2.1: Toelichting soortenstandaards

Voor 23 (in de Flora- en faunawet) zwaar beschermde soorten is door het voormalige Ministerie van EL&I en het huidige ministerie van EZ een soortenstandaard opgesteld. In deze soortenstandaards staat ecologische informatie over de betreffende soort en zijn leefomgeving. Verder zijn de wettelijke regels en hun toepassingen opgenomen en wordt de wijze van onderzoek en de te nemen mitigerende maatregelen bij veel voorkomende activiteiten beschreven. Bij de beoordeling van ontheffingaanvragen kan de toetsende instantie (Dienst Regelingen) deze soortenstandaards als uitgangspunt nemen.

Actualisatie hele plangebied

Om na te gaan of zich (andere) beschermde soorten in het gebied gevestigd hebben dan wel verdwenen zijn, is op 15 mei 2013 een actualiserend veldbezoek uitgevoerd. Tijdens dit bezoek is het hele plangebied nagelopen op de aanwezigheid van beschermde soorten, waarbij de nadruk lag op de strikt beschermde soorten van de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3). Tijdens dit dagbezoek is de bebouwing, waarvan bekend is dat deze wordt gesloopt, visueel geïnspecteerd op potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Daarnaast is op nagenoeg alle erven in het plangebied (en directe omgeving) navraag gedaan naar de aanwezigheid van uilen en Steenmarter. Bij de overige (onderstaande) bezoeken is eveneens gelet op nevenwaarnemingen van zwaar beschermde soorten zoals Das en Steenmarter. Verder heeft specifiek voor Das nog een aanvullende veldinspectie plaatsgevonden aan de Otmansweg 5 op 11 februari 2014.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

- **Huismus:** Tijdens twee dagbezoeken (3 en 15 mei 2013) is onderzoek naar broedlocaties van Huismus uitgevoerd op de 3 erven waar sloop plaatsvindt. Dit is voor deze soort het optimale inventarisatiemoment. Tijdens deze bezoeken is het aantal broedgevallen vastgesteld. Tijdens de avond- en vroege ochtendbezoeken voor vleermuizen zijn aanvullende waarnemingen van Huismus genoteerd;
- **Uilen (Steenuil en Kerkuil):** Naast de inspectie van de erven op uilen is ook nachtelijk onderzoek naar uilen uitgevoerd (23 maart, 2 en 13 april 2013), om in kaart te brengen waar in het plangebied en directe omgeving Steenuil en Kerkuil aanwezig zijn. Alle bezoeken zijn uitgevoerd in de optimale onderzoeksperiodes voor beide soorten (Steenuil 15 februari tot en met 15 april en Kerkuil 1 februari tot en met 15 oktober). Tijdens het nachtelijk onderzoek is Steenuil geïnventariseerd met behulp van het nabootsen van territoriumgeluiden van deze soort, waarop Steenuilen reageren met een (territorium)roep. Op strategische locaties (zie de kaart in bijlage 2) zijn de territoriumgeluiden afgespeeld en is geluisterd of werd gereageerd;
- **Havik:** In een bosschage buiten het plangebied is een nest van Havik bekend (Leenen-Rijnierse 2011). Omdat het plangebied mogelijk onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de soort, is tijdens het veldbezoek op 15 mei 2013 nagegaan of het nest nog steeds aanwezig en in gebruik is.

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van mogelijk aanwezige vliegroutes in het plangebied zijn twee nachtelijke onderzoeken uitgevoerd (10 juni en 1 augustus 2013). Hierbij is op strategische punten gepost en zijn vliegrichtingen, soorten en aantallen vastgesteld.

Daarnaast is onderzoek naar de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing uitgevoerd. Hiervoor zijn per locatie vier tot nachtelijke bezoeken uitgevoerd: twee in de kraamperiode juni – half juli en twee in de paarperiode augustus – september. Op locatie Hessenweg-Oost 1 zijn de bezoeken uitgevoerd op 8 en 18 juli en 24 augustus en 7 september 2013. Op locatie Otmansweg 1 en 1a vonden bezoeken plaats op 5 en 11 juli en 25 augustus en 12 september 2013.

Alle vleermuisbezoeken hebben plaatsvinden rond de schemering en zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector. Met een batdetector zijn vrijwel alle vleermuissoorten op naam te brengen. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd onder (voor vleermuizen) gunstige omstandigheden (droog, niet te koud en nagenoeg windstil).

Vissen

Tijdens het actualiserend veldonderzoek op 15 mei zijn de aanwezige watergangen in het plangebied om de 5 à 10 meter bemonsterd met een schepnet. Hierbij is op de meest kansrijke locaties – duikers, mondingen en plekken met rijke water- en oeverbegroeiingen – extra bemonsterd.

Amfibieën

In een aantal poelen in het plangebied is de aanwezigheid van Poelkikker en Knoflookpad te verwachten (Lindenholz 2009a). Het onderzoek naar Poelkikker is conform de soortenstandaard van deze soort uitgevoerd. Voor Knoflookpad is echter geen soortenstandaard beschikbaar en is het onderzoek uitgevoerd volgens de standaardmethode van RAVON.

- **Poelkikker:** Onderzoek naar Poelkikker is uitgevoerd op twee momenten, middels een combinatie van zicht-, geluid- en vangstmethoden. Tijdens een avondbezoek op 10 juni 2013 zijn roepende Poelkikkers geïnventariseerd. Daarnaast is tijdens een dagbezoek op 3 juli in potentieel leefgebied met behulp van een schepnet gezocht naar exemplaren van Poelkikker.

- *Knoflookpad*: Onderzoek naar Knoflookpad is uitgevoerd op twee momenten, middels een combinatie van zicht-, geluid- en vangstmethoden. Een avondtelling van kooractiviteit bij het voortplantingswater heeft op 22 april 2013 plaatsgevonden. Tijdens het dagbezoek op 3 juli 2013 is gezocht naar larven.

2.2 RESULTATEN

Flora

In het plangebied zijn twee beschermde en is één Rode Lijst plantensoort aangetroffen. Het betreft de middelhoog beschermde Wilde gagel (Ff-wet tabel 2 en RL gevoelig), de laag beschermde Zwanenbloem (Ff-wet tabel 1) en Krabbenscheer (RL gevoelig). Van Wilde gagel zijn meerdere exemplaren aangetroffen in de houtsingel langs de Arriërveldsweg (zie bijlage 3). Zwanenbloem is aangetroffen in de watergang langs de Arriërflierweg (zie bijlage 3). Verwacht wordt dat deze soort verspreid door het gebied in lage dichtheden voorkomt. In de watergang aan de zuidwestkant is een groot aantal exemplaren van Krabbenscheer aangetroffen (zie bijlage 3 en foto 2.1). Naar verwachting gaat het hier om van oorsprong uitgezette exemplaren.

Foto 2.1 Veld met Krabbenscheer.

De aanwezigheid van andere zwaar beschermde plantensoorten wordt op basis van het uitgevoerde onderzoek en de terreingesteldheid niet verwacht.

Verwacht wordt dat de betreffende groeiplaatsen niet onderhevig zijn aan de beoogde plannen. Is dit echter wel het geval dan is het nemen van vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet voor Wilde gagel noodzakelijk (zie ook §2.3). Het nemen van vervolgstappen voor laag beschermde en Rode Lijst plantensoorten is in deze situatie juridisch niet verplicht, omdat voor laag beschermde soorten

een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet geldt en Rode Lijstsoorten geen juridische bescherming kennen.

Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 2.2). Onderstaand worden deze onderdelen ten opzichte van het plangebied nader besproken.

Kader 2.2 Leefgebied van vleermuizen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vaste verblijfplaatsen

Op de erven waar sloopwerkzaamheden zijn gepland, is bebouwing aanwezig die geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Op Hessenweg-Oost 1 gaat het om één schuur, en op zowel Otmansweg 1a en 1 om woonhuizen. Alleen de woning op Otmansweg 1 wordt gesloopt.

Tijdens het dagbezoek op 15 mei 2013 zijn in de schuur op Hessenweg-Oost 1 enkele uitwerpselen van vleermuizen aangetroffen. Exemplaren waren niet aanwezig. Aangezien hier tijdens de nachtelijke bezoeken geen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aangetroffen, wordt verwacht dat de schuur incidenteel door een vleermuis (vermoedelijk Gewone grootoorvleermuis) wordt bezocht. Naar verwachting gaat het hier om een niet beschermde hangplaats¹ die maximaal enkele keren is gebruikt om een prooi op te eten. Op de andere erven zijn tijdens de nachtelijke bezoeken eveneens geen vaste verblijfplaats van vleermuizen vastgesteld.

Vliegroutes

Langs meerdere groenstructuren in het plangebied zijn vliegroutes van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger vastgesteld. Het betreffen de groenstructuren langs onderstaande wegen (zie bijlage 4 voor een ruimtelijke weergave):

- Langs de Arriërflierweg zijn Gewone dwergvleermuis (circa 20 ex.) en Laatvlieger (circa 9 ex.) vastgesteld;
- Langs de Arriërveldsweg (ter hoogte van de Arriërflierweg) zijn Gewone dwergvleermuis (circa 15 ex.) en Laatvlieger (circa 13 ex.) vastgesteld;
- Langs de Otmansweg (het verlengde deel van de Alteveerweg) is Gewone dwergvleermuis (circa 8 ex.) vastgesteld;
- Langs de Otmansweg (het zuidelijke deel met bocht) zijn Gewone dwergvleermuis (circa 87 ex.) en Laatvlieger (circa 36 ex.) vastgesteld;

¹ Alleen kraam-, paar-, zomer- en winterverblijfplaatsen worden gezien als vaste rust- en verblijfplaatsen (Ministerie van EL&I 2011).

- Langs Hessenweg Oost, hier is een vliegrouete van enkele (circa 6 ex.) Laativliegers bekend.

Naar verwachting zijn de vleermuizen afkomstig uit het stedelijk gebied van Ommen en waren ze onderweg naar het bosgebied (foerageergebied) ten noorden en oosten van Ommen. Gezien het hoge aantal vastgestelde exemplaren blijkt het hier te gaan om belangrijke groenstructuren. Aangezien geen vervangende, opgaande groenelementen aanwezig zijn, dienen de bestaande behouden te blijven. In de huidige situatie is langs de genoemde wegen nagenoeg geen kunstlicht aanwezig. Deze uitgangssituatie dient eveneens te worden gewaarborgd (zie kader 2.3). Vooralsnog is gemeente Ommen voornemens om de bestaande situatie langs de betreffende wegen te handhaven en is op dit moment het nemen van vervolgstappen niet nodig. Mochten op termijn de vliegrouetes en bijbehorende kwaliteit toch in het geding komen, dan kunnen effecten op deze routes (en daarmee indirect op verblijfplaatsen) niet worden uitgesloten. En is het alsnog nodig om vervolgstappen te nemen (zie ook §2.3).

Kader 2.3 Vleermuizen en kunstlicht

Vleermuizen zijn als nachtactieve dieren ingesteld op het leven in het donker. Zij kunnen op verschillende manier verstoord worden door kunstlicht. Zo kunnen vliegrouetes en foerageergebieden ongeschikt worden door kunstlicht. Om bij het plaatsen van kunstlicht lichtverstoring te voorkomen zijn diverse oplossingen denkbaar. Bijvoorbeeld het doelgericht verlichten (zodat het licht niet naar de omgeving verstrooid), het aanpassen van de lichtintensiteit of het beperken van de hoeveelheid verlichting. Een betere oplossing is echter het toepassen van zogeheten 'Amber verlichting'. Uit een in 2010 uitgevoerd veldexperiment van de Zoogdierverseniging en LEDexpert, blijkt dat het kleurspectrum van de Amber ledlamp lichtgevoelige vleermuizen niet te verstoren, terwijl 'groen' licht en wit licht duidelijk verstorend werken (<http://www.zoogdierverseniging.nl/node/1145>).

Foerageergebied

Verspreid langs de groenstructuren zijn meerdere foeragerende vleermuizen (Laativlieger, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis) aangetroffen. Het in het plangebied aanwezige foerageergebied is niet onmisbaar, in de omgeving is namelijk veel alternatief foerageergebied voor handen. Daarnaast zullen delen van het plangebied geschikt blijven als foerageergebied. Voor het geschikt houden van de groene elementen als foerageergebied, wordt aanbevolen spaarzaam te zijn met het aanbrengen van kunstlicht.

Grondgebonden zoogdieren

Das

In het plangebied is een incidenteel gebruikte burcht van Das aangetroffen aan de Otmansweg 5 (zie bijlage 5). De burcht is aanwezig in een singel op dit erf. Op basis van de aangetroffen graafsporen, informatie van bewoners en Stichting Das en Vecht wordt ingeschat dat de burcht nog maar maximaal drie jaar in gebruik is en hoogst waarschijnlijk zelfs minder. De burcht vormt naar verwachting geen onderdeel van een bestaand dassenterritorium, omdat bekende kraamburchten hemelsbreed op ruim 1.200 meter afstand liggen in noordelijke (Ommerbosch) en zuidelijke (Vechtdal) richting (Stichting Das en Vecht 2014) met barrières als de Coevorderweg en een sportcomplex in het tussenliggende gebied. Verwacht wordt dan ook dat de burcht alleen periodiek wordt gebruikt, bijvoorbeeld door een volwassen mannetje die tijdelijk niet door de vrouwtjes in de kraamburcht geduld wordt of door een jong mannetje die in het najaar verdreven wordt uit een kraamburcht. Zo zijn tijdens uitgevoerde veldinspecties door Stichting Das en Vecht (eind 2013) en EcoGroen Advies (begin 2014) geen recente bewoningsactiviteiten waargenomen, maar wordt wel verwacht dat de burcht in de (na)zomerperiode (2013) door Das in gebruik is geweest.

Ook wordt ingeschat dat het plangebied slechts van beperkte waarde is voor Das als foerageergebied: alleen maar als een Das verblijft in de burcht in het plangebied. Tussen de kraamburcht in het Ommerbosch en het plangebied ligt een drukbezocht sportcomplex, waardoor niet verwacht wordt het plangebied als een belangrijk foerageergebied fungeert. Naar verwachting wordt door de Dassen

in deze burcht vooral gefoerageerd in de landbouwgebieden ten noorden van het Ommerbosch en de nabijgelegen golfbaan. Dit geldt ook voor de kraamburcht in het Vechtdal: hier ligt de voorheen drukke Coevorderweg tussen de kraamburcht en het plangebied. Naar verwachting wordt hier door Das vooral gefoerageerd in de vochtige graslanden tussen de Vecht en de Coevorderweg.

Door de realisering van de woonwijk zal de burcht naar verwachting haar functie verliezen door verstoring en het ontbreken van rustige en passeerbare verbindingen naar foerageergebieden. Daarnaast verliest Das een rustige migratieroute tussen de Dassenterritoria in het Vechtdal en het Ommerbosch door de aanleg van de woonwijk. Hiervoor is het nemen van vervolgstappen voor Das (zie §2.3) noodzakelijk.

Steenmarter

In de schuur op het erf van Hessenweg-Oost 1 zijn oude sporen van een marterachtige (vermoedelijk de middelhoog beschermde Steenmarter) aangetroffen. Tijdens het vleermuizenonderzoek zijn hier geen exemplaren van de soort waargenomen. Verwacht wordt dat de locatie niet meer door Steenmarter wordt gebruikt en dus geen vaste verblijfplaats van de soort verloren gaat wanneer de bebouwing wordt gesloopt. Ook op de twee andere erven waar sloop plaatsvindt, zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van (een verblijfplaats van) Steenmarter.

Overige grondgebonden zoogdieren

Naast Das en Steenmarter zijn in het plangebied geen vaste verblijfplaatsen of essentiële leefgebieden van overige zwaar beschermde, grondgebonden zoogdieren aangetroffen en te verwachten.

Wel zijn verblijfplaatsen van diverse laag beschermde (Ff-wet tabel 1) grondgebonden zoogdieren als Bosmuis, Rosse woelmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Veldmuis, Aardmuis, Dwergmuis, Huisspitsmuis, Egel, Wezel, Hermelijn, Mol, Haas en Konijn te verwachten. Vos en Ree gebruiken het plangebied naar verwachting alleen als foerageergebied. Voor laag beschermde soorten geldt echter een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet en is het nemen van vervolgstappen in deze situatie niet nodig.

Schade aan deze laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Huismus

Op de erven waar sloopwerkzaamheden zijn gepland, zijn in totaal 14 broedparen van Huismus vastgesteld. In de te slopen schuur op het erf van Hessenweg-Oost 1 drie paar, in de te slopen woning op het erf van Otmansweg 1 twee paar en op het erf van Otmansweg 1a zes broedpaar in de schuren en drie paar in de te behouden woning (zie ook bijlage 6). Kortom, als gevolg van de sloop werkzaamheden verdwijnt van elf paar Huismus broedgelegenheid en is het nemen van vervolgstappen nodig (zie §2.3).

Steenuil

Tijdens het ervenbezoek (navraag bewoners) en het nachtelijk (uilen)onderzoek zijn in het onderzochte gebied geen waarnemingen gedaan van Steenuil. Daarnaast zijn bij de uilenwerkgroep regio Ommen geen verblijfplaatsen van de soort bekend in en in de omgeving van het plangebied (Bouman 2014). Verwacht wordt dat Steenuil niet voorkomt in het plangebied en de omgeving ervan. Zodoende is het nemen van vervolgstappen voor deze soort niet nodig.

Kerkuil

Tot circa 3 jaar geleden broedde er in de bebouwing aan de Otmansweg 5a een Kerkuil (mondelijke mededeling bewoner). Momenteel huist er een ‘eenzame’ Kerkuil en fungeert de locatie als (belangrijke en jaarrond beschermde) roestplaats (zie bijlage 6). Het is niet ondenkbaar dat de soort er op termijn weer gaat broeden. Tevens is van dezelfde Kerkuil een incidenteel gebruikte roestplaats aanwezig in een schuur op het erf van Otmansweg 1a. Andere verblijfplaatsen van de soort zijn niet aangetroffen en bij de uilenwerkgroep ook niet bekend in het plangebied (Bouman 2014).

Een groot deel van het omringende plangebied vormt foerageergebied voor Kerkuil (zie kader 2.4).

Als gevolg van het slopen van de bijgebouwen op het erf van Otmansweg 1a, verdwijnt een incidenteel gebruikte roestplaats van Kerkuil. Daarnaast is sprake van afname aan het areaal foerageergebied (door bebouwing), waardoor de andere roestplaats mogelijk ongeschikt wordt. Hierdoor is het nemen van vervolgstappen nodig (zie ook §2.3).

Kader 2.4 Kerkuil

Kerkuilen (Rode Lijst kwetsbaar) komen voor in open tot half open landschappen en broeden bij voorkeur op donkere plaatsen zoals schuren, graansilo's ruïnes, torens, et cetera. De grootte van het leefgebied van Kerkuil wordt hoofdzakelijk bepaald door het voedselaanbod. Bij een groot aanbod aan voedsel hebben Kerkuilen voldoende aan een oppervlakte van 40-60 hectare of aan een gebied van 800 - 1500 meter rond de broedplaats (Kerkuilenwerkgroep Nederland). Kerkuilen foerageren vooral langs lijnvormige elementen zoals perceelsranden en bosranden.

Buizerd, Havik en Sperwer

In 2008 is in een bosgebied ten oosten van het plangebied een horst van Havik aangetroffen in een Lariks (Leenen–Rijnierse 2011). Tijdens het onderzoek in 2013 is wel een horst aangetroffen in een Lariks, maar gezien het ontbreken van sporen die duiden op de aanwezigheid van Havik, wordt verwacht dat deze het afgelopen broedseizoen niet in gebruik is geweest. Wel is met zekerheid een bezette horst van Buizerd aanwezig (zie bijlage 6). Daarnaast is in hetzelfde bosgebied een nest van Sperwer bekend (Bouman 2014).

Een ruim gebied om deze nesten heen wordt gebruikt als foerageergebied (zie ook kader 2.5). Ook het plangebied maakt hier onderdeel van uit. Omdat de betreffende horst(en) op enige afstand liggen van het plangebied en voldoende foerageergebied voorhanden blijft, zijn als gevolg van de beoogde plannen geen negatieve effecten te verwachten op het leefgebied van Buizerd, Sperwer (en Havik) en is het nemen van vervolgstappen niet nodig.

Kader 2.5 Buizerd, Havik en Sperwer

Een Buizerd neemt genoeg met vrijwel elk landschapstype, vooropgesteld dat enkele bomen aanwezig zijn om in te roesten en te nestelen. Afhankelijk van het voedselaanbod is de grootte van het territorium van Buizerd één tot meerdere vierkante kilometers. De gebieden waarin een Buizerd jaagt zijn groter, maar kunnen elkaar overlappen.

Havik heeft een voorkeur voor bossen, maar wel afgewisseld met open gebieden. De soort broedt bij voorkeur in grote aaneengesloten bossen, maar neemt ook genoeg met kleinere bosjes en boomgroepen. De Havik is een zeer honkvaste vogel; eenmaal ergens gevestigd verlaten ze hun territorium hun leven lang niet meer zonder een goede reden. Het foerageergebied, is honderden hectaren groot. Havik jaagt in de omgeving van het nest en in open landschap.

Sperwers leven voornamelijk in bosgebieden (vaak naaldbos), maar ook in cultuurland en in steden. Gebroed wordt vooral in dichte naaldbossen. De grootte van het territorium van Sperwer omvat één tot meerdere vierkante kilometers. De gebieden waarin Sperwers jagen zijn groter, maar kunnen elkaar overlappen.

Overige soorten

In het plangebied zijn geen andere broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen aangetroffen en te verwachten.

Overige broedvogels

In de houtwallen, singels en overige bosschages en groenstructuren zijn algemene broedvogels van bos en struweel zoals Tjiftjaf, Gaai, Merel, Vink, Houtduif, Turkse tortel, Roodborst, Boomklever, Geelgors, Fitis, Zwartkop, Zwarte kraai en Winterkoning broedindicierend aangetroffen of te verwachten. Daarnaast zijn in een schuur op het erf van Otmansweg 1a meerdere bezette nesten van Boerenzwaluw (RL gevoelig) aangetroffen. Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied, met uitzondering van Kievit, geen weidevogels aangetroffen.

Wanneer broedbiotoop wordt verwijderd in het kader van de beoogde plannen, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels (zie voor nadere toelichting §2.3).

Vissen

In enkele watergangen in het plangebied zijn meerdere adulte en juveniele exemplaren van de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) aangetroffen (zie bijlage 7). Daarnaast zijn de niet beschermde Baars, Zeelt, Snoek, Bempje en Tiendoornige stekelbaars aangetroffen.

Verwacht wordt dat de betreffende watergangen niet onderhevig zijn aan de beoogde plannen. Is dit echter wel het geval dan is het nemen van vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet voor Kleine modderkruiper noodzakelijk (zie ook §2.3).

Amfibieën

Tijdens de veldonderzoeken zijn geen exemplaren waargenomen van de strikt beschermde amfibieën Poelkikker en Knoflookpad. Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken (in de voor deze soorten geschikte onderzoeksperiode) wordt dan ook niet verwacht dat deze soorten en andere zwaar beschermde amfibieën voorkomen in het plangebied. Het nemen van vervolgstappen voor zwaar beschermde amfibieën is in deze situatie dan ook niet aan de orde.

Wel zijn de laag beschermde amfibieën Bastaardkikker en Kleine watersalamander aangetroffen en zijn Gewone pad en Bruine kikker ook voortplantend en overwinterend te verwachten. Het nemen van vervolgstappen voor deze soorten is echter niet juridisch verplicht, omdat voor laag beschermde soorten een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet geldt.

Schade aan amfibieën kan geminimaliseerd worden door de inrichtingswerkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot en met 15 augustus) en de overwinteringsperiode (november- februari). De minst schadelijke periode is september-oktober.

Overige soortgroepen

Verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van zwaar beschermde soorten uit de overige soortgroepen (reptielen en ongewervelden) zijn niet aangetroffen of te verwachten.

2.3 VERVOLGSTAPPEN

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de soorten waarvoor het vanuit de Flora- en faunawet verplicht nemen van vervolgstappen (mogelijk) nodig is. In de daarna volgende tekst is dit toegelicht.

Tabel 2.1 Overzicht te nemen vervolgstappen.

	Ontheffing Flora- en faunawet	Werken volgens gedragscode	Belangrijkste voorwaarde(n) aan uitvoering
Flora			
Wilde gagel	Nee	Ja	Verplaatsen groeiplaatsen
Zoogdieren			
Vleermuizen (vliegroutes)	Nee	Nee	N.v.t.
Das	Ja	Nee	Ongeschikt maken burcht buiten kwetsbare periode en realiseren verbindingzone
Broedvogels			
Huisemus	Ja	Nee	Sloop buiten broedseizoen en aanbieden vervangende verblijfplaats
Kerkuil	Ja	Nee	Aanbieden vervangende verblijfplaats
Buizerd	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Havik	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Sperwer	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vissen			
Kleine modderkruiper	Nee	Ja	Wegvangen en overzetten exemplaren

Flora - Wilde gagel

Van Wilde gagel zijn meerdere exemplaren aangetroffen in een houtwal. Verwacht wordt dat de betreffende groeiplaatsen niet onderhevig zijn aan de beoogde plannen. Is dit echter wel het geval dan is het nemen van vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet voor Wilde gagel noodzakelijk. Voor het beschadigen, vernietigen of verwijderen van groeiplaatsen van beschermde plantensoorten uit tabel 2 geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits gewerkt wordt volgens de randvoorwaarden uit een goedgekeurde Gedragscode die op deze situatie van toepassing is (zoals de Gedragscode voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (Borst & Sprong 2010)). De belangrijkste randvoorwaarde bij uitvoering van de werkzaamheden is dat te verwijderen groeiplaatsen ruim uitgestoken worden en naar een plek met vergelijkbare condities buiten het werkgebied worden verplaatst.

Vleermuizen - vliegroute

In het plangebied zijn langs diverse opgaande groenstructuren vliegroutes van vleermuizen aangetroffen. Vooralsnog blijft de huidige situatie gehandhaafd. Wanneer deze structuren op termijn niet behouden kunnen blijven of de omstandigheden wijzigen zodanig dat de structuren ongeschikt worden als vliegroute, is het nemen van vervolgstappen alsnog nodig, zoals het aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen.

Das

Binnen het plangebied is een incidenteel gebruikte burcht van Das aangetroffen en daarnaast wordt het plangebied als migratiegebied gebruikt tussen Dassenterritoria in het Ommerbosch en Vechtdal en vice versa. Voor het verwijderen van de burcht is het aanvragen van ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Voor het verkrijgen van ontheffing worden met name eisen gesteld aan de periode en de werkwijze van het verwijderen van de burcht (voorafgaand een controle om er zeker van te zijn dat er geen Dassen in de burcht zitten en uitvoering buiten kwetsbare overwinteringsperiode). Het verlies van de functie als migratieroute kan gemitigeerd worden door een - op de eisen van Das - afgestemde verbindingzone te realiseren.

Huismus

Van Huismus verdwijnt broedgelegenheid van elf broedparen. Hiervoor is het nemen van vervolgstappen (het aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen) nodig. Qua mitigerende maatregelen kan gedacht worden aan het realiseren van vervangende verblijfplaatsen in nieuwbouw en het slopen van de panden buiten het broedseizoen van de soort (dat is in de periode september tot en met februari).

Kerkuil

Van Kerkuil zijn twee roestlocaties (waarvan zeker één een voormalige broedplaats is) aanwezig in het plangebied. Daarnaast maakt het plangebied onderdeel uit van foerageergebied van de soort. Een groot deel van het omringende plangebied vormt foerageergebied voor Kerkuil.

Als gevolg van het slopen van de bijgebouwen op het erf van Otmansweg 1a, verdwijnt een incidenteel gebruikte roestplaats van Kerkuil. Daarnaast is sprake van afname aan het areaal foerageergebied (door bebouwing), waardoor de andere roestplaats mogelijk ongeschikt wordt. In een dergelijke situatie is het nemen van vervolgstappen (het aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen) nodig. Qua maatregelen kan daarbij gedacht worden aan het plaatsen van vervangende verblijfplaatsen (kasten) op een locatie waar nog wel voldoende foerageergebied voor handen is en geen bezet territorium van Kerkuil aanwezig is.

Kleine modderkruiper

Afhankelijk van de definitieve inrichtingsplannen gaat mogelijk leefgebied van Kleine modderkruiper verloren. Voor het beschadigen, vernietigen of verwijderen van leefgebied en soorten uit tabel 2 geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits gewerkt wordt volgens de randvoorwaarden uit een goedgekeurde Gedragscode die op deze situatie van toepassing is (zoals de Gedragscode voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (Borst & Sprong 2010)). De belangrijkste randvoorwaarde bij uitvoering van de werkzaamheden is het wegvangen en overzetten van Kleine modderkruiper naar een geschikte locatie buiten het plangebied.

Algemene broedvogels

Als gevolg van de beoogde plannen verdwijnt (beperkt) broedgelegenheid van meer algemeen voorkomende broedvogels. In het kader van de Flora- en faunawet dient verstoring van broedvogels tijdens het broedseizoen te worden voorkomen. De broedperiode verschilt echter per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Als in de periode 15 juli - 15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot 15 november. Als

'beïnvloedingszone' wordt vaak een afstand van < 20 meter tot de plek van de werkzaamheden aangehouden.

Overige

Afhankelijk van de definitieve inrichting van het plangebied kan het nodig zijn aanvullend onderzoek uit te voeren. Hiervan zal met name sprake zijn wanneer ook sloopwerkzaamheden worden uitgevoerd op erven waar binnen voorliggend onderzoek geen soortgericht onderzoek naar (met name) vlermuizen, Huismus en Steenmarter is uitgevoerd. Verder is het van belang te weten dat ecologisch onderzoek beperkt houdbaar is (soortafhankelijk circa 3 tot 5 jaar). Afhankelijk van het moment waarop een en ander uitgevoerd gaat worden, is mogelijk actualiserende onderzoek noodzakelijk.

3 Natuurbeschermingswet

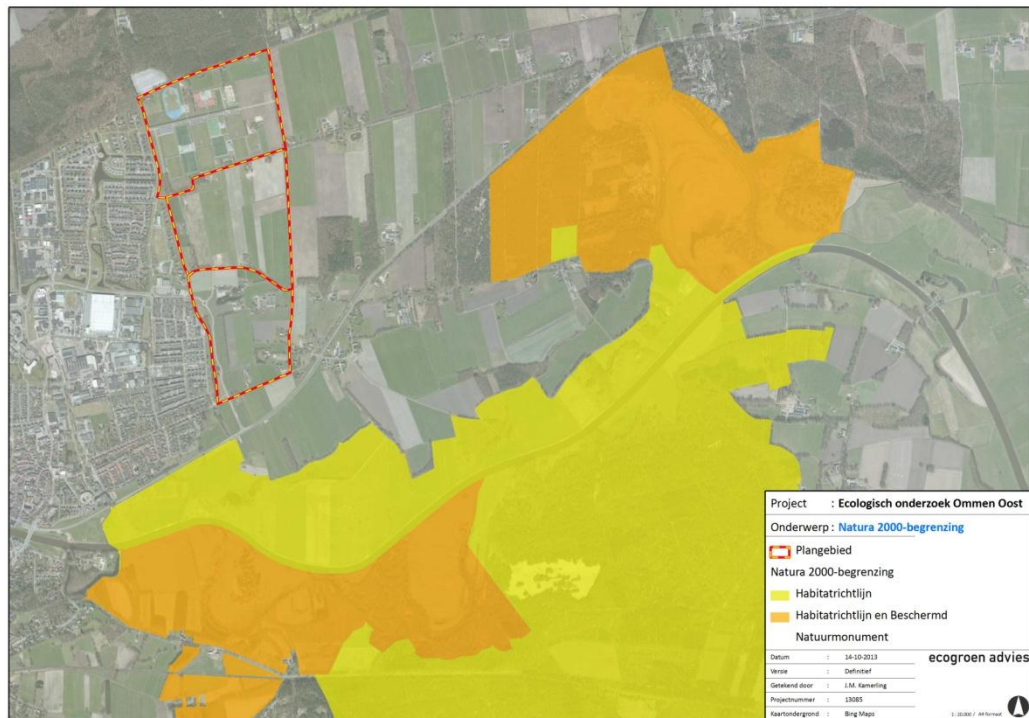
3.1 INLEIDING

In de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Bij ingrepen of activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden dient beoordeeld te worden of significant negatieve effecten kunnen optreden op de instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

In de directe omgeving van de planlocatie ligt het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied (zie figuur 3.1). In het zuiden betreft het een uiterwaarde van de Vecht en in het oosten een bosgebied met daarachter het Junner/ Arriër Koeland, onderdeel van het Beschermde Natuurmonument. Voor dit Habitatrichtlijngebied zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor 13 habitattypen en zes habitatsoorten (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld binnen Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied.

Code	Habitattypen	Code	Habitatsoorten
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	H1134	Bittervoorn
H2330	Zandverstuivingen	H1145	Grote modderkruiper
H3160	Zure vennen	H1149	Kleine modderkruiper
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	H1163	Rivierdonderpad
H4030	Droge heiden	H1166	Kamsalamander
H5130	Jeneverbesstruwelen	H1614	Kruipend moerasscherm
H6120	*Stroomdalgraslanden		
H6230	*Heischrale graslanden		
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)		
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)		
H7120	Herstellende hoogvenen		
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)		
H7150	Pioniersvegetaties met snavelbiezen		
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst		
H9190	Oude eikenbossen		
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleid)		

Figuur 3.1 De ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied. In bijlage 8 is deze kaart in een groter formaat opgenomen.

3.2 EFFECTINVENTARISATIE EN -BEOORDELING

Op basis van de verspreiding van habitats en soorten, de effectenindicator (Broekmeyer 2005 en 2010) en de aard en omvang van de voorgenomen activiteiten in het plangebied, is beoordeeld welke mogelijke effecten op het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied kunnen optreden en of uitgebreider onderzoek nodig is. Onderstaand wordt hier nader op ingegaan.

Habitattypen

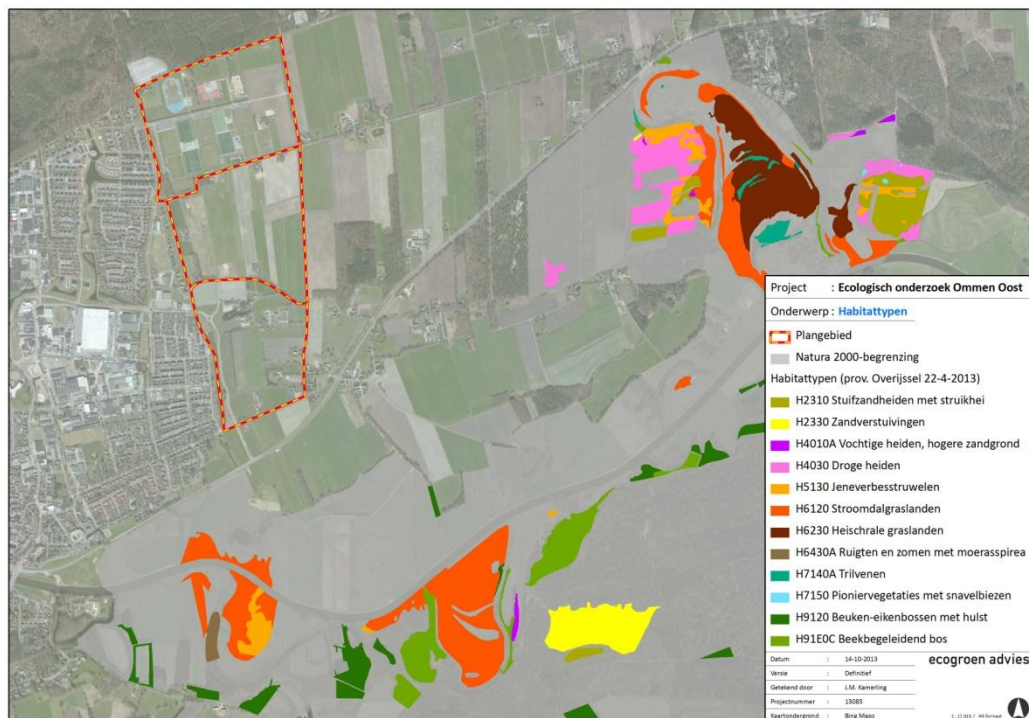
In de digitale Atlas van Overijssel² is een habitattypenkaart in te zien. Deze kaart betreft een conceptversie en is nog steeds in ontwikkeling, maar is op dit moment de best beschikbare informatie over het voorkomen van habitattypen. In figuur 3.2 is een uitsnede van deze kaart weergegeven, waarmee de ligging van de habitattypen ten opzichte van het plangebied inzichtelijk wordt gemaakt. Ten zuiden van het plangebied komt het habitatype Stroomdalgrasland voor ten noorden van de Vecht (ongeveer 500 meter van de plangrens; kruising Hardenbergerweg / Slagerweg). Ten zuiden van de Vecht liggen hier ook Stroomdalgraslanden, maar dan in een mozaïek met Jeneverbesstruwelen. Daarnaast komen hier andere habitattypen voor als Ruigten en zomen, Beuken-eikenbossen met Hulst en Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend). Het betreft een onderdeel van het Beschermd Natuurmonument Stekkenkamp en Junner/ Arriër Koeland. Ten oosten van het plangebied komen de habitattypen Droge heiden (ongeveer 1.200 meter van de plangrens: de Arriërveldsweg), Stuifzandheiden met Struikhei, Jeneverbesstruwelen, Stroomdalgrasland, Heischraal grasland en Trilvenen. Een groot deel van het hier aanwezige bos

² <http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/atlasoverijssel/atlasoverijssel.html>

kwalificeert zich niet als habitattype. Langs een oude loop van de Vecht komt verspreid nog Vochtig alluviaal bos (beekbegeleidend) voor.

Omdat de planlocatie op enige afstand (>500 meter) van de beschermde habitattypen ligt zal geen oppervlakteverlies of versnippering optreden van de habitattypen. Gezien de afstand tussen de planlocatie en de habitattypen wordt eveneens geconcludeerd dat effecten zoals verdroging en verontreiniging kunnen worden uitgesloten.

Betreding van de habitattypen door recreanten / bewoners wordt uitgesloten omdat ervan uit wordt gegaan dat bezoekers, net als in de huidige situatie, gebruik maken van bestaande wegen en/of paden. Wel wordt verwacht dat het aantal recreanten lokaal toe zal nemen. De gebieden met habitattypen maken echter geen onderdeel uit van het dagelijkse ommetje met de hond vanuit de woonwijk Ommen Oost – Fase 1. De afstand tussen de habitattypen en dit deelgebied is namelijk meer dan 1,2 kilometer. De reden dat hiervoor rekening wordt gehouden met deelgebied Ommen Oost - Fase 1, is dat alleen op deze locatie sprake is van een toename van een concentratie van woningbouw.

Figuur 3.2 De ligging van het habitattypen in het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied ter hoogte van het plangebied. In bijlage 9 is deze kaart in een groter formaat opgenomen.

Door de realisatie van Boerenerven, Ommen Oost - Fase 1 en de Landgoederen neemt het aantal verkeersbewegingen van en naar het plangebied toe in vergelijking met de huidige situatie. Hiervoor is Ommen Oost het meest verantwoordelijk, aangezien hier 350 woningen gepland zijn. Een toename in verkeersemissies leidt tot een toename van stikstofdepositie, wat verzurend en vermestend werkt op vegetaties. De gevoeligheid voor vermesting en verzuring van habitattypen en leefgebieden van soorten is uit onderzoek bekend (Van Dobben *et al.* 2012 en Smits *et al.* 2012). In tabel 3.2 is de kritische depositiewaarde voor de habitattypen weergegeven die binnen een straal van 2 à 3 kilometer afstand van de beoogde woonontwikkelingen liggen. De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitat significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie (Van Dobben *et al.* 2012).

Tabel 3.2 Kritische depositiewaarde (KDW) van habitattypen van Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied binnen een straal van 2 à 3 kilometer van Ommen Oost (Van Dobbbe et al. 2012).

Code	Habitattypen	KDW (mol/ha/jaar)	Gevoeligheidsklasse
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	1.071	Zeer gevoelig
H2330	Zandverstuivingen	714	Zeer gevoelig
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	Zeer gevoelig
H4030	Droge heiden	1.071	Zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	1.071	Zeer gevoelig
H6120	Stroomdalgraslanden	1.286	Zeer gevoelig
H6230	Heischrale graslanden	714	Zeer gevoelig
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	>2.400	Minder / niet gevoelig
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	1.214	Zeer gevoelig
H7150	Pioniersvegetaties met snavelbiezen	1.429	Gevoelig
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	1.429	Gevoelig
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleid)	1.857	Gevoelig

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) presenteert de achtergronddepositie van stikstof in Nederland in de zogenaamde Groot-schalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN)³. Op deze kaarten is in gridcellen van 1x1 km de huidige en verwachte achtergronddepositie weergegeven. De huidige achtergronddepositie (2012) bedraagt 1680 – 2.290 mol N/ha*jr in de omgeving Stekkenkamp en 1.600 – 2140 mol N/ha*jr in de omgeving Junner/Arriër Koeland. De depositie heeft een dalende trend vanwege de uitvoering van de maatregelen ter uitvoering van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Lucht (SNL). Voor 2020 wordt voorspeld dat de achtergronddepositie met 290 – 410 mol N/ha*jr daalt in de omgeving Stekkenkamp en 300 – 410 mol N/ha*jr in de omgeving Junner/Arriër Koeland. Voor de zeer gevoelige habitattypen uit tabel 2.2 wordt derhalve voorspeld dat de achtergronddepositie in de plansituatie nog steeds hoger is dan de kritische depositiewaarde.

Om de beoogde ontwikkelingen ten oosten van Ommen mogelijk te maken wordt de bedrijfsvoering van het vleeskuikenbedrijf aan de Otmansweg 1 te Ommen beëindigd. De ammoniakuitstoot van dit bedrijf bedraagt 4.830 kg per jaar.

Om de effecten van de veranderingen in stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen plannen inzichtelijk te maken is een stikstofdepositieonderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek is de depositie vanuit het plan berekend op de voor habitattypen in de omgeving van het plangebied (zie bijlage 10). Hierbij zijn de resultaten van drie scenario's in beeld gebracht:

- 1) Boerenerven;
- 2) Ommen-OostFase 1 – inclusief Landgoederen (vanaf nu Ommen Oost);
- 3) De bedrijfsbeëindiging van het vleeskuikenbedrijf aan de Otmansweg 1 (Mulder).

De berekening van de emissie en depositie van stikstofverbindingen van Boerenerven, Ommen Oost zijn berekend met model Pluim Snelweg 1.8. De berekening van de uitstoot door de woningen zijn gemodelleerd met OPS Pro 4.3.16. De verspreiding van stikstof naar de omgeving van het vleeskuikenbedrijf is gemodelleerd met AagroStacks. De uitgangspunten van de berekeningen zijn opgenomen in bijlage 10.

³ [www. http://geodata.rivm.nl/gcn/](http://geodata.rivm.nl/gcn/)

Voor de maximale reikwijdte van de depositiepluim is een grenswaarde van 0,051 mol stikstof per hectare per jaar ingesteld. Deposities beneden deze waarde hebben geen fysische betekenis meer⁴ en vallen bovendien buiten de betrouwbaarheidsmarge van de rekenmodellen.

De stikstofdepositie is alleen binnen het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied berekend, specifiek op de habitattypen in de omgeving van het plangebied, zie figuur 3.2. In bijlage 10 is een tabel opgenomen met daarin de resultaten van de berekeningen, waarbij de maximale depositie voor een habitatype is opgenomen.

Effect Boerenerven

Het plan Boerenerven leidt alleen tot een toename in stikstofdepositie ($\geq 0,051$ mol/ha/jaar) binnen het Natura 2000 tot maximaal 50 meter vanaf de Coevorderweg. Dit is het gevolg van de toegenomen verkeersbewegingen van het plan. Alleen ter hoogte van de kruising Arriervlietweg/Coevorderweg ligt het habitatype Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend) binnen deze zone: het plan heeft een maximale toename van 0,08 mol/ha/jaar.

Het habitatype heeft een kritische depositiewaarde van 1.857 mol/ha/jaar (tabel 3.2) en de achtergronddepositie⁵ is op deze locatie 1.910 mol/ha/jaar en daarmee hoger dan de kritische depositiewaarde. In de plansituatie (2024) is de achtergronddepositie echter gedaald tot 1.550 mol/ha/jaar, ruim onder de kritische depositiewaarde. Significant negatieve effecten op het instandhoudingsdoel van het habitatype Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend) kunnen dan ook op voorhand worden uitgesloten.

Effect Ommen Oost, inclusief bedrijfsbeëindiging Mulder.

Het effect van Ommen Oost is in deze paragraaf in tweeën gesplitst:

- 1) De toename als gevolg van de realisatie van de woonwijk;
- 2) De afname als gevolg van de bedrijfsbeëindiging van Mulder.

In figuur 3.3 is het invloedsgebied ($\geq 0,051$ mol/ha/jaar) van het deelplan Ommen Oost weergegeven, waarbij alleen de toename als gevolg van de woonwijk is weergegeven. De toename is vooral het gevolg van de toegenomen verkeersintensiteiten op de Coevorderweg. In figuur 3.4 is de afname in stikstofdepositie als gevolg van de bedrijfsbeëindiging geïllustreerd. In tabel 3.3 is de maximale depositie voor de habitattypen die binnen de invloedsfeer aanwezig zijn opgenomen. Acht van de habitattypen die in deze tabel staan zijn zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Voor deze habitattypen geldt dat de achtergronddepositie zich in de plansituatie nog steeds boven de kritische depositiewaarde bevindt.

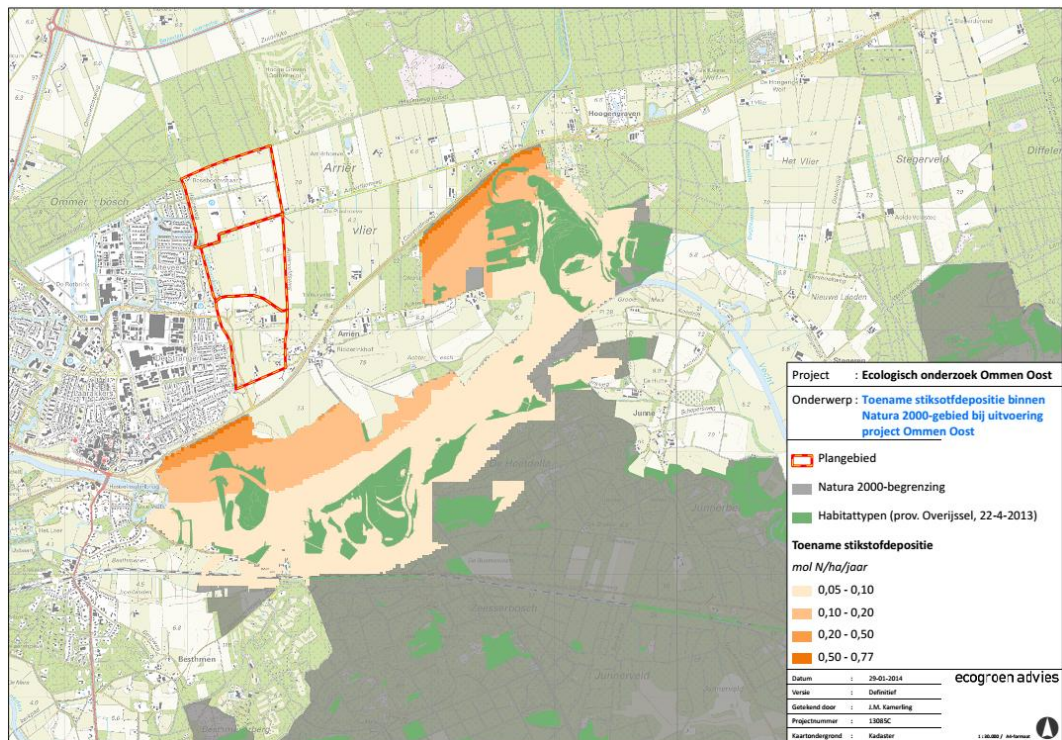
Uit tabel 3.3 blijkt dat voor de habitattypen binnen de invloedsfeer van de woonwijk echter een afname in stikstofdepositie zal optreden, indien rekening wordt gehouden met de bedrijfsbeëindiging van het vleeskuikenbedrijf. Het uiteindelijke effect van het plan Ommen Oost is dan ook positief, er treedt een afname in stikstofdepositie ten opzichte van de huidige situatie. Er treden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de habitattypen op binnen het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied.

⁴ Raad van State 19 juni 2013. Uitspraak 201200593/1/R2, 201205887/1/R2 en 201300402/1/R2.

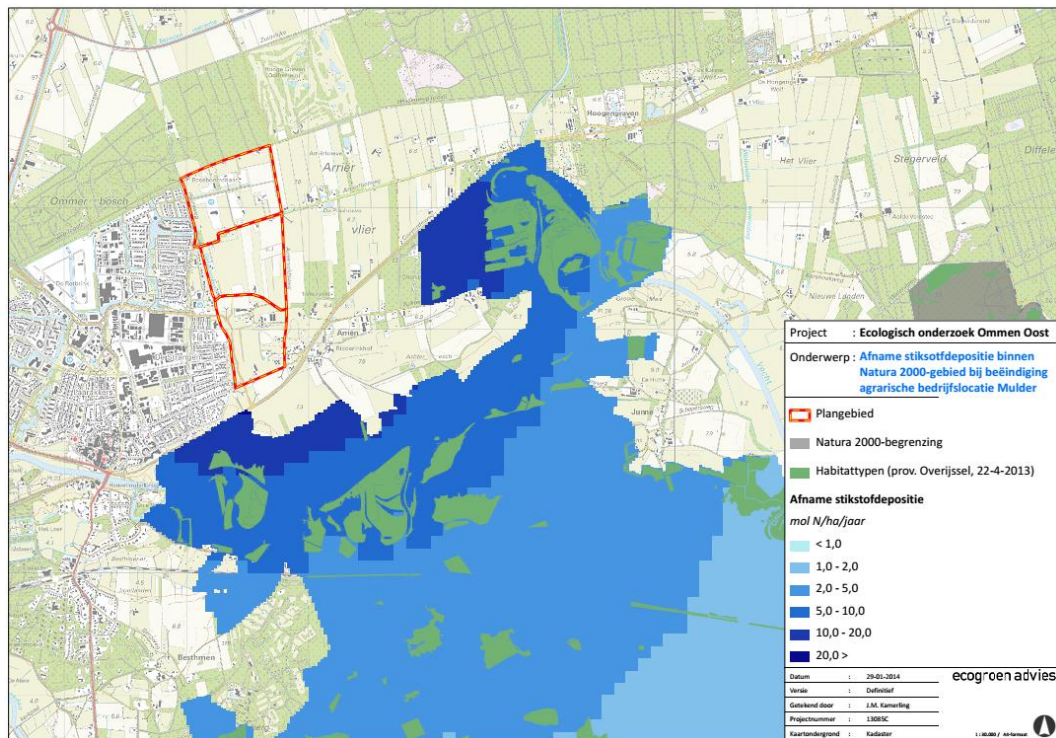
⁵ Voor de huidige situatie is uitgegaan van het jaar 2012, voor de plansituatie van het jaar 2020 op de coördinaten: x:228 660 y:506400

Tabel 3.3 De resultaten van de depositieberekeningen voor Ommen Oost (inclusief Landgoederen) en de beëindiging van de agrarische bedrijfslocatie Mulder. In bijlage 10 is de exacte ligging van de habitattypen weergegeven. Nummer 14,10 en 3 liggen buiten de invloedssfeer ($\geq 0,051$ mol/ha/jaar) van het plan.

Habitattype			Maximale toename stikstofdepositie bij uitvoering project Ommen Oost	Maximale afname stikstofdepositie bij beëindiging agrarische bedrijfslocatie Mulder
Nr	Type	Naam	mol N/ha/jaar	mol N/ha/jaar
1	H2310	Stuifzandheiden met struikhei	0,1	-10,4
2	H2330	Zandverstuivingen	0,2	-11,4
4	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,2	-9,7
5	H4030	Droge heiden	0,2	-11,4
6	H5130	Jeneverbesstruwelen	0,2	-9,7
7	H6120	Stroomdalgraslanden	0,5	-8,8
8	H6230	Heischrale graslanden	0,1	-6,6
9	H6430_A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	0,1	-7,7
11	H7140_A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,4	-10,7
12	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,1	-4,1
13	H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	0,1	-12,1
15	H91E0_C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,8	-8,6

Figuur 3.3 Het effect ($\geq 0,051$ mol/ha/jaar) van het plan Ommen Oost.

Figuur 3.4 De afname als gevolg van de bedrijfsbeëindiging Mulder.

Cumulatie Boerenerven en Ommen Oost samen

In bijlage 10 zijn de effecten van Boeren erven het Ommen Oost ook cumulatief berekend. De effecten zijn, gezien het zeer beperkte effect van Boerenerven, nagenoeg hetzelfde als de effecten van Ommen Oost zelf. Ook indien alle projecten samen worden vergeleken is er sprake van een afname in stikstofdepositie.

Habitatsoorten

Vier van de zes kwalificerende habitatsoorten binnen Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied zijn waterafhankelijke (vis)soorten. Kamsalamander en Kruidend moerasscherm, zijn deels afhankelijk van oppervlaktewater. In het plangebied is Kleine modderkruiper aanwezig. De populatie in het plangebied levert echter geen bijdrage aan de draagkracht van de populatie in de Vecht. De populaties leven geïsoleerd van elkaar (binnendijks versus buitendijks). Kamsalamander en Kruidend moerasscherm hebben populaties in en in de omgeving van het landgoed Eerde. Van alle habitatsoorten in het Natura 2000-gebied is alleen het leefgebied van Kruidend moerasscherm gevoelig voor stikstofdepositie (Smits *et al.* 2012), maar ligt op meer dan 6 kilometer afstand en daarmee buiten de invloedssfeer van Boerenerven en Ommen Oost. Bovendien is hier sprake van een afname van stikstofdepositie (zie effectbeschrijving habitattypen).

Negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van habitatsoorten kunnen dan ook met zekerheid worden uitgesloten.

3.3 CONCLUSIE

Op basis van voorgaande wordt geconcludeerd dat als gevolg van de aanleg en gebruik van de woonwijk geen negatieve effecten ontstaan op de instandhoudingsdoelen die gelden binnen Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied. Effecten als oppervlakteverlies, versnippering, verdroging, verontreiniging en betreding worden uitgesloten op basis van de afstand tussen het plangebied en de beschermde natuurwaarden. Voor het onderwerp stikstofdepositie zijn modelberekeningen uitgevoerd, waarbij de effecten van het Boerenerven en Ommen Oost (fase 1, inclusief Landgoederen) apart zijn weergegeven.

Het plan Boerenerven leidt op één locatie tot een geringe toename in stikstofdepositie op het habitatype Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend). Dit negatieve effecten is echter niet significant om dat de achtergronddepositie in de plansituatie lager ligt dan de kritische depositiewaarde van het habitatype.

Het plan Ommen Oost leidt tot een afname in stikstofdepositie, als gevolg van de bedrijfsbeëindiging Mulder, een vleeskuikenbedrijf aan de Otmansweg 1. Dit geldt ook voor de cumulatieve effecten van stikstofdepositie, indien Boerenerven en Ommen Oost gezamenlijk worden beoordeeld.

4

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Artz T. (2011). M.e.r.-beoordeling; Ommen-oost. Projectnummer 241126. Oranjewoud N.V..
- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Borst R.H.J. & R. Sprong (2010). Gedragscode Flora- en faunawet; Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting. Geldigheidstermijn: 2011 t/m 2015.
- Bouman H. (2014). Informatie broedlocaties/ nestkastlocaties uilen en roofvogels omgeving woningbouwgebied Ommen Oost.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Broekmeyer M.E.A., J. Kros, A.G.M Schotman, A. van Kleunen & G.W.W Wamelink (2012). Effect van stikstof op vogelsoorten in vogelrichtlijngebieden in Noord-Brabant. Alterra-raport 2359. Alterra, Wageningen
- Broekmeyer M.E.A. (redactie), (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1375.
- Broekmeyer M.E.A. (2010). Update effectenindicator. Alterra, Alterra-rapport 1976.
- BügelHajema (2000). Bestemmingsplan Alteveer Voorzieningengebied. Rapportnummer 170.00.02.42.00.toe. BügelHajema Adviseurs
- Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate survey – Nederland, Leiden.
- Dobben H. van, R. Bobbink, D. Bal, A. Van Hinsberg (2012). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebied van Natura 2000. Alterra-rapport 2397. Alterra, Wageningen.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet; Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Versie 1.1 – 31 oktober 2008. Dienst Landelijk Gebied
- Leenen–Rijnierse M.E. (2011). Ontwikkelingen Ommen-Oost; Ecologische quickscan Ommen-Oost. Projectnummer 241126. Oranjewoud N.V..
- Lindenholtz J.G. (2009a). 'Quickscan natuurtoets ontwikkelingen Ommen Oost'; Inventarisatie, beoordeling en advies tegen het licht van de vigerende natuurwetgeving. Rapport 09-097. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Lindenholtz J.G. (2009b). 'Quickscan natuurtoets verplaatsing rijschool, Ommen Oost'. Rapport 09-097 (deel rijschool). EcoGroen Advies, Zwolle. 2
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EL&I (2011). Soortenstandaard Gewone grootoorvleermuis - Plecotus auritus. Dienst Regelingen.
- Peterman P. (2013). Inpassingsadvies ecologische as Ommen oost, Galgengraven. Projectnummer 13-085. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Smits, N.A.C. , A.S. Adams, D. Bal & H.M. Beije (2012). Ecologische onderbouwing van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Deel II Herstelstrategieën. Versie November 2012. Alterra Wageningen UR & Programmadiirectie Natura 2000 van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. 's Gravenhage.
- Stichting Das en Vecht (2014). Verspreidingsgegevens Das rond woningbouwgebied Ommen Oost.
- Vries, E. de (2013). Habitattoets stikstofbelasting woonwijk De Del, Rozendaal. Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Rapport 13-366, EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Vries E. de & M. van der Sluis (2005). Aanvullend ecologisch onderzoek sportpark Haarsweg Ommen;
Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van Artikel 75 van de Flora- en faunawet.
Rapport Om(02)_100505. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Internet

Ministerie van EZ. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).
Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
Vlinderstichting.nl (website met soort- en verspreidingsinformatie over vlinders en libellen).
Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
Zoogdieratlas.nl (website met zoogdierwaarnemingen in Nederland).

Biilagen

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij Dienst Regelingen. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde

gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn⁶ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd⁷. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

Ecologische Hoofdstructuur

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen bestaan van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aantasten.

Nationaal beleid

De bescherming van de EHS is landelijk vastgelegd in Besluit Algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De provincies vertalen dit door naar hun omgevingsplannen en verordeningen. Gemeenten dienen deze doorvertaling

---

⁶ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

⁷ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

vervolgens vast te leggen in hun bestemmingsplannen. EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk moet helpen voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur, en bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingzones;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Ook waardevolle natuur buiten de EHS is in de provinciale omgevingsverordeningen of -plannen vastgelegd en is per provincie verschillend ingevuld. Vaak gaat het om gebieden waar subsidie verkregen kan worden voor gericht beheer voor weidevogels of gelden vergoedingen voor landbouwkundige schade door overwinterende ganzen, zwanen en eenden. Ook kan het betrekking hebben op landschapselementen als poelen, vennen en houtwallen of botanisch waardevolle graslanden.

Provinciale Omgevingsverordening Overijssel

Het beleid ten aanzien van de EHS binnen de provincie Overijssel is sinds 2009 vastgelegd in de Provinciale omgevingsverordening Overijssel (POV). In 2013 is de POV geactualiseerd, waarbij ook het beschermingsregime van de EHS is gewijzigd (Provincie Overijssel, 2013).

De begrenzing van de EHS is weergegeven op de geconcretiseerde EHS-kaart van de provincie Overijssel, zie figuur 2.1. De EHS bestaat uit: bestaande en nieuwe (nog te realiseren) natuur. Onder de laatste categorie vallen ook de gebieden die zijn aangewezen als uitwerkingsgebied ontwikkelopgave Natura 2000. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. De zone 'Ondernemen met natuur en water' maakt geen onderdeel uit van de EHS. Binnen deze zone worden ontwikkelingen die zijn gericht op behoud en waar mogelijk toename van de biodiversiteit, verbetering van het watersysteem en gelijktijdige versterking van natuurgericht gestimuleerd.

Het beschermingsregime van de EHS is in Overijssel relevant voor de vaststelling van bestemmingsplannen, beheersverordeningen en voor ontwikkelingen die mogelijk gemaakt worden met een omgevingsvergunning.

Wezenlijke kenmerken en waarden

Om te bepalen in welke mate door een ingreep effecten op de EHS kunnen optreden, moet eerst in beeld worden gebracht wat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in het plangebied zijn. De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de provincie Overijssel hebben betrekking op de actuele en potentiële waarden gebaseerd op de beoogde natuurkwaliteit voor het gebied. Deze zijn beschreven in de natuurdoelen. De natuurdoelen die aan een gebied worden toegekend hebben specifieke kenmerken en waarden. Die specifieke kenmerken en waarden mogen door een ingreep niet worden aangetast.

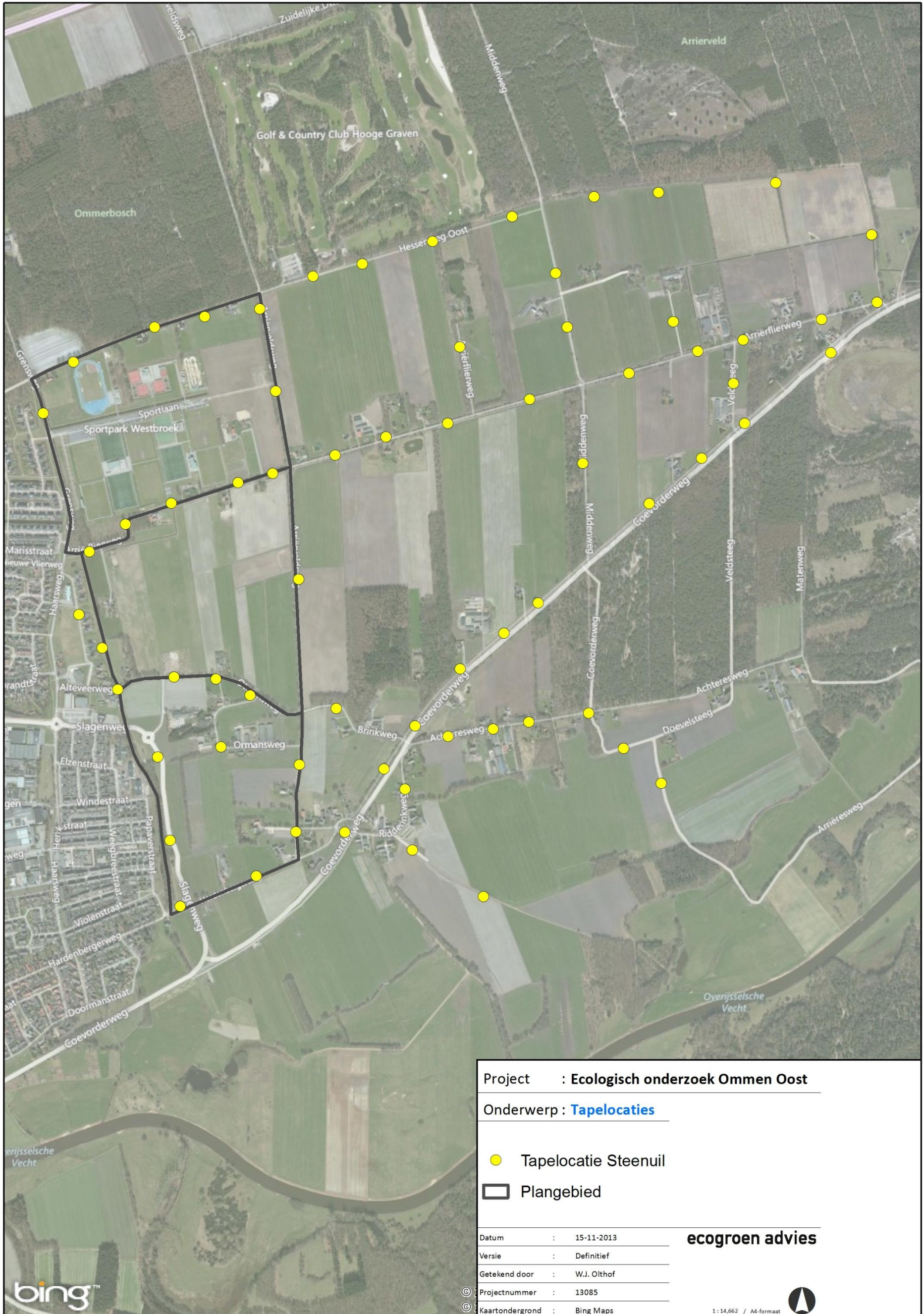
De natuurdoelen zijn globaal vastgelegd de bijlage 10 bij de Omgevingsverordening: 'Wezenlijke kenmerken en waarden van de Ecologische Hoofdstructuur'

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn hierin beschreven als de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied. Gedacht kan worden aan de natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. (Provincie Overijssel 2013)

Geen schaduwwerking

Het beschermingsregime van de EHS kent in Overijssel geen schaduwwerking op naastliggende gronden. Voor deze gronden geldt geen beperkende bepaling vanwege de ligging naast EHS. (Provincie Overijssel 2013)

Bijlage 2: Tapelocaties Steenuilonderzoek

Project : Ecologisch onderzoek Ommen Oost

Onderwerp : **Tapelocaties**

● Tapelocatie Steenuil

▭ Plangebied

Datum : 15-11-2013

Versie : Definitief

Getekend door : W.J. Olthof

© Projectnummer : 13085

© Kaartondergrond : Bing Maps

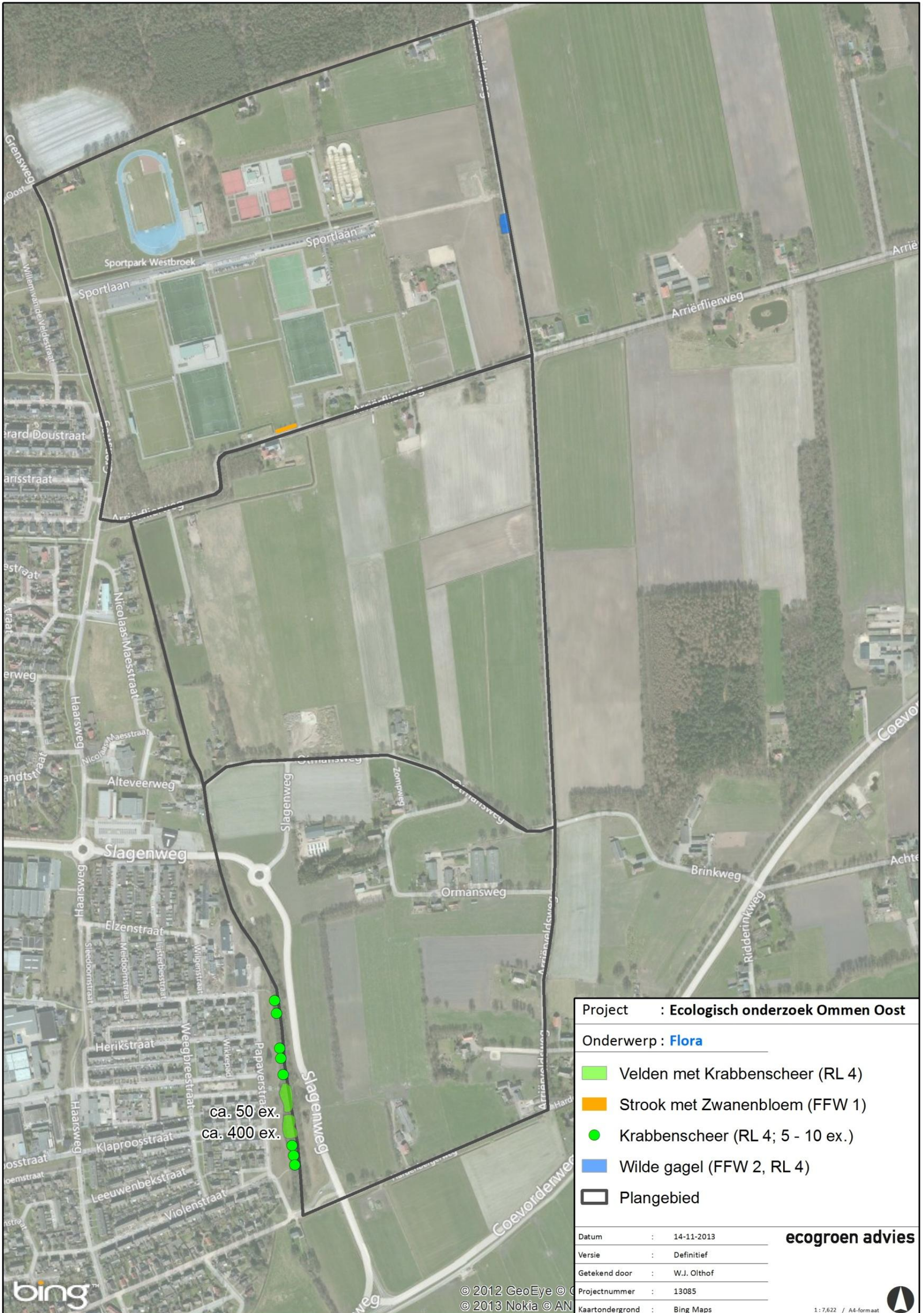
ecogroen advies

1:14,662 / A4-formaat

Bijlage 3: Verspreidingskaart flora

Bijlage 4: Verspreidingskaart vleermuizen

Bijlage 5: Verspreidingskaart Das

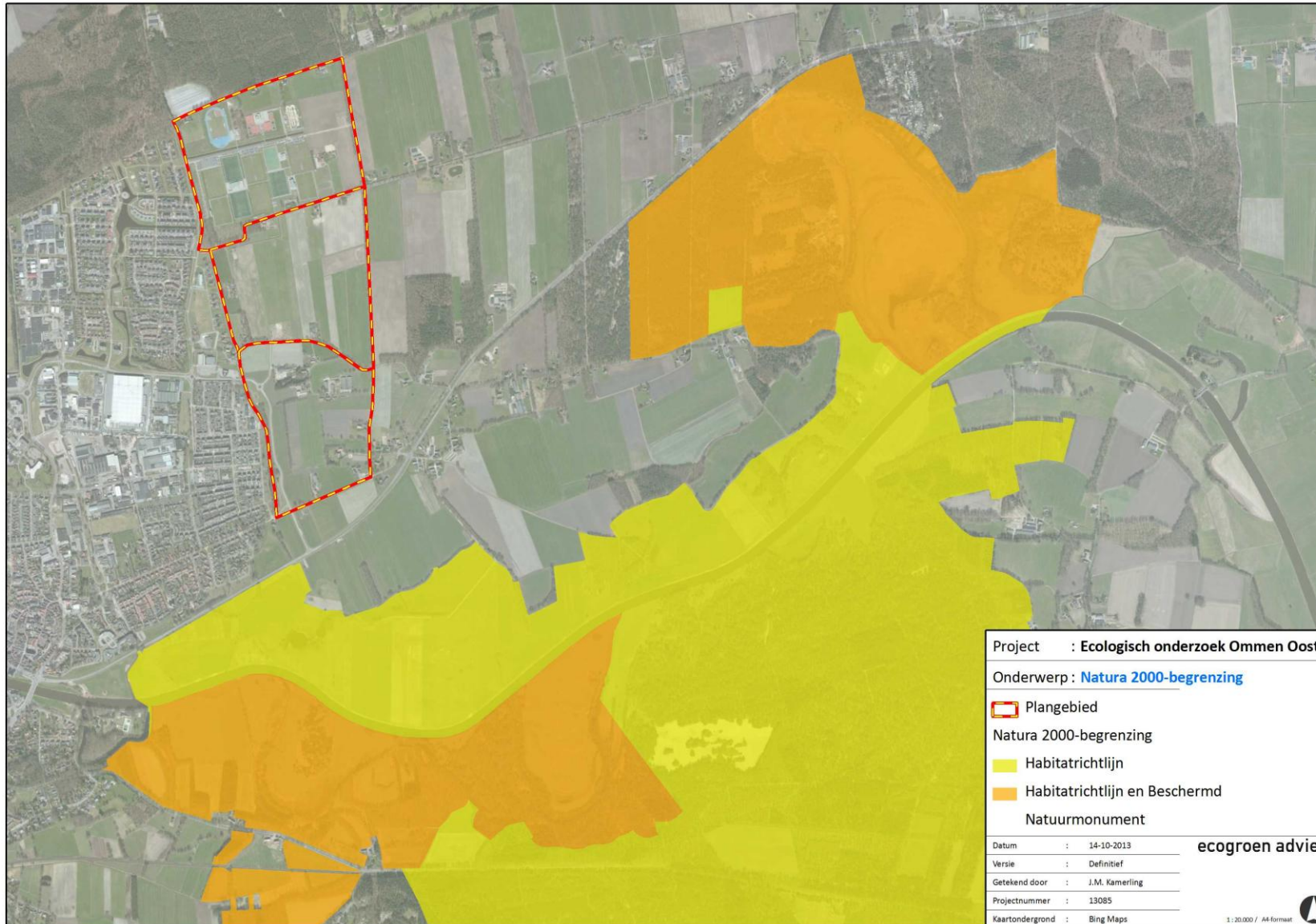
Bijlage 6: Verspreidingskaart broedvogels

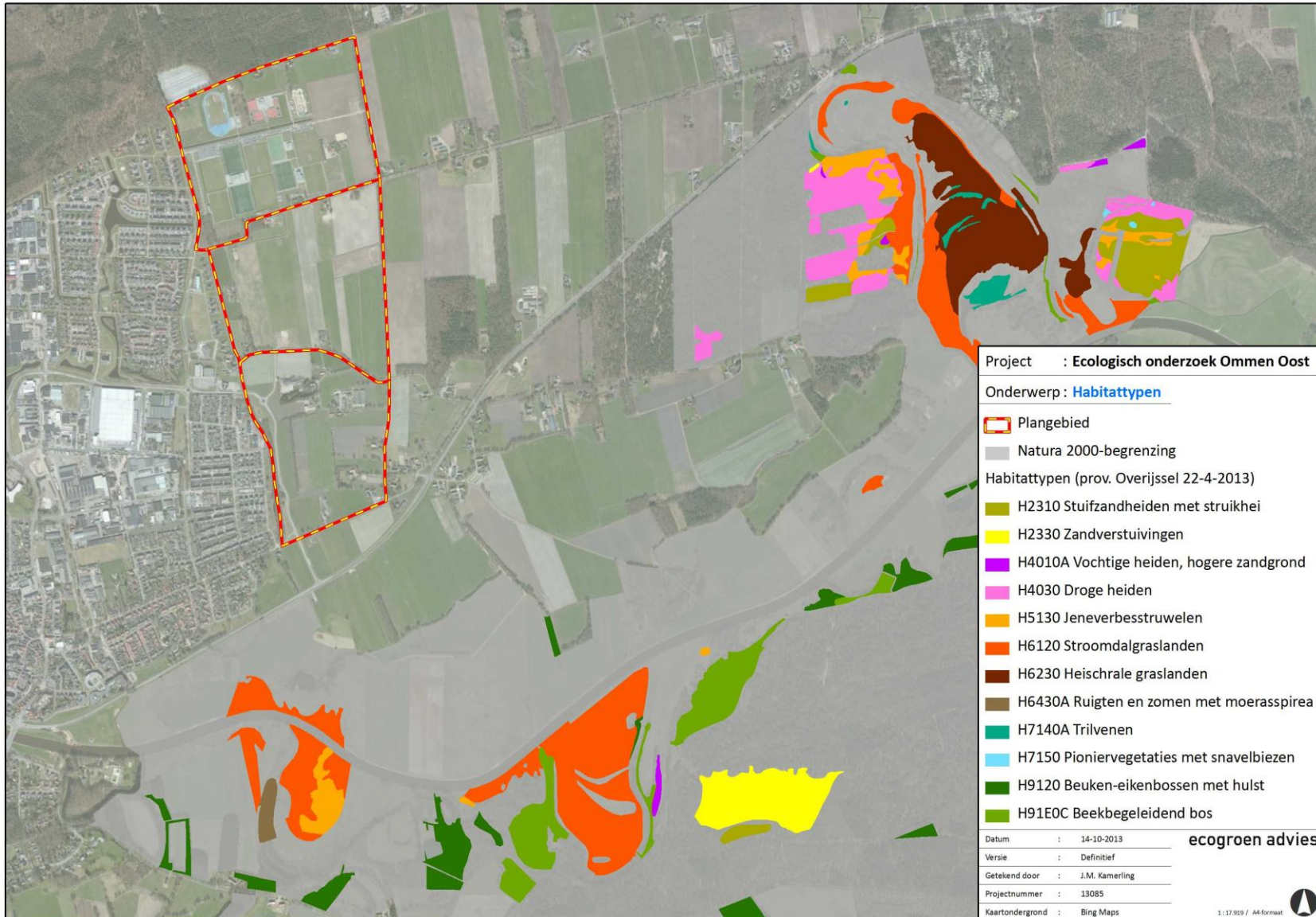
Bijlage 7: Verspreidingskaart vissen

Bijlage 8: Natura 2000-begrenzing

Bijlage 9: Habitattypenkaart

Bijlage 10: Uitgangspunten en resultaten stikstofdepositieonderzoek

In deze bijlage worden de uitgangspunten en de resultaten van de stikstofdepositieberekeningen weergegeven. De volgende modellen zijn gebruikt:

- 1) PluimSnelweg: verkeersemisies van Boerenerven en Ommen Oost
- 2) OPS Pro 4.3.16: emissies vanuit de woonhuizen
- 3) AgroStacks: Vleeskuikenbedrijf Mts Mulder.

Uitgangspunten berekeningen

Pluimsnelweg 1.8

Voor de berekening van de emissie en depositie van stikstofverbindingen van de verkeersemisies is het rekenmodel Pluim Snelweg 1.8 gebruikt. Dit rekenmodel is ontwikkeld door TNO naar aanleiding van het Europese Besluit Luchtkwaliteit (2001) waarin grenswaarden zijn vastgesteld voor de luchtkwaliteit in Europa. Met het model kan gerekend worden aan diverse emissiefactoren, zoals fijnstof, ozon en stikstofverbindingen. In de onderhavige situatie is uitsluitend gekeken naar stikstofverbindingen, ammoniak (NH₃) en stikstofoxiden (NO_x) die een vermestende en verzurende werking hebben op vegetaties.

De volgend invoergegevens zijn voor de modelberekening gebruikt:

- startdatum: 2014
- (maximale) snelheid: 30 - 60 km/u
- verkeerswaarde: 100% licht (personenauto's)

De verkeersintensiteit Ommen Oost en autonome ontwikkelingen zijn afkomstig uit het verkeersmodel van de gemeente Ommen. Voor Boerenerven is een 10% verhoogde verkeersintensiteit t.o.v. Ommen Oost aangehouden. De intensiteiten zijn in het model ingevoerd als lijnvormige stikstofbron.

OPS Pro 4.3.16:

Met dit model zijn de berekeningen van de emissies vanuit de woningen gemodelleerd. Het gasverbruik van de huishoudens bedraagt de helft van een gemiddeld huishouden. Met de moderne technieken is een verdere reductie nog mogelijk.

Locatie	X	Y	aantal woningen	m ³ /jaar	GJ/jaar	NO _x g/jaar	NO _x g/s	NO _x g/s
Ommen Oost	226500	505370	353	750	26,3775	527,55	1,67E-05	5,905E-03
Boerenerven	226500	506020	34	750	26,3775	527,55	1,675E-05	5,688E-04

Overige inputgegevens:	
Warmteinhoud gassen	Verwaarloosbaar
Gemiddelde hoogte van schoorsteen	8 meter
Diameter schoorsteen	kleiner dan 0.5 meter
Toegepaste meteo	meerjarig
Versie rekenprogramma	OPS Pro 4.3.16

AgroStacks:

Om de beoogde ontwikkelingen ten oosten van Ommen mogelijk te maken wordt de bedrijfsvoering van het vleeskuikenbedrijf aan de Otmansweg 1 te Ommen beëindigd. De ammoniakuitstoot van dit bedrijf bedraagt 4.830 kg per jaar. De verspreiding van ammoniak naar de omgeving is voor dit bedrijf gemodelleerd met AgroStacks. De volgende invoergegevens zijn daarbij gebruikt:

Gegeneerd op: 30-01-2014 met AAgro-Stacks Versie 1.0

Naam van de berekening: Ommen-oost Mulder

Gemaakt op: 20-01-2014 16:08:31

Zwaartepunt X: 226,700 Y: 505,100

Cluster naam: Ommen Oost

Berekende ruwheid: 0,31 m

Emissie Punten:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	Hoogte	Gem.geb. hoogte	Diam.	Uittr. snelheid	Emissie
1	Rundvee	226 640	505 080	1,5	3,6	0,5	0,40	428
2	Vleeskuikens 1	226 687	505 094	6,5	4,3	0,6	0,40	2 160
3	Vleeskuikens 2	226 712	505 095	6,5	4,3	0,6	0,40	2 160
4	Jongveestal	226 592	505 030	1,5	3,9	0,5	0,40	82

Details van Emissie Punt: Rundvee (1)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A1.6.1	melk- en kalfkoeien >2j	45	9.5	427.5

Details van Emissie Punt: Vleeskuikens 1 (2)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	E5.9	Vleeskuikens	27000	0.08	2160

Details van Emissie Punt: Vleeskuikens 2 (3)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	E5.9	Vleeskuikens	27000	0.08	2160

Details van Emissie Punt: Jongveestal (4)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A3	Vr jongvee <2j	21	3.9	81.9

Resultaten

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de verschillende berekeningen opgenomen. Om de invloedssfeer van de plannen te kunnen weergeven zijn de plannen te kunnen bepalen zijn sommige waarden in drie decimalen achter de komma weergegeven.

Habitattype			Maximale toename stikstofdepositie bij uitvoering project Ommen oost	Maximale toename stikstofdepositie bij uitvoering project Boerenerven	Cumulatieve maximale toename stikstofdepositie Ommen oost en Boerenerven	Maximale afname stikstofdepositie bij beëindiging agrarische bedrijfslocatie Mulder
Nr	Type	Naam	<i>mol N/ha/jaar</i>	<i>mol N/ha/jaar</i>	<i>mol N/ha/jaar</i>	<i>mol N/ha/jaar</i>
1	H2310	Stuifzandheiden met struikhei	0,14	0,01	0,15	-10,44
2	H2330	Zandverstuivingen	0,21	0,02	0,23	-11,35
3	H3160	Zure vennen	0,03	0,00	0,03	-2,33
4	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,17	0,02	0,19	-9,66
5	H4030	Droge heiden	0,21	0,02	0,23	-11,35
6	H5130	Jeneverbesstruwelen	0,18	0,02	0,19	-9,73
7	H6120	Stroomdalgraslanden	0,48	0,048	0,66	-8,84
8	H6230	Heischrale graslanden	0,11	0,01	0,13	-6,56
9	H6430_A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	0,09	0,01	0,10	-7,66
10	H7110_B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,03	0,00	0,03	-2,33
11	H7140_A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,36	0,04	0,40	-10,75
12	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,051	0,00	0,06	-4,12
13	H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	0,13	0,01	0,14	-12,12
14	H9190	Oude eikenbossen	0,048	0,00	0,05	-3,56
15	H91E0_C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,77	0,08	0,85	-8,64